

BÁCSKAI HIREK

Szerkesztőség kiadóhivatal és nyomda:
PALÁNKA, FŐ-UTCA

Megjelenik minden vasárnap.

Felelős szerkesztő:

C SERNICSEK IMRE.

Előfizetési ár egész évre 6 K Félévre 3 K

Nyilttér sora 30 fillér.

A betegápolásról

irta Gebő Dóra

A mai modern világban, ha végig tekintünk egy elegáns, minden kényelemmel berendezett lakáson, végig megyünk a háló, a vendég, a nappali szobán, a szalonon az ebédlőn, látunk fürdőszobát, gyermek és cseléd szobát és csak betegszobát nem. Igaz az egészséges ember nem szereti az ördögöt a falra festeni, de hát a kinek annyi szobára telik, miért ne telne egy olyan helyiségre, a hol esetleges megbetegedés esetén a szegény beteg nyugalomban a neki szükséges kényelemben részesül. Mert gyakran oly gyorsan jön a baj és az ember kétségbeesetten kapkod ilyenkor ide — oda és hamarjában nem tudja hogy és hol helyezze el a szegény szenvedőt. Egy német professzor azt ajánlotta, hogy ezentúl az ujonnan épült lakásokhoz csatoljanak egy kisebb, világos, délnek fekvő betegszobát. Most mosolygunk a fölött, pedig nemsokára megérjük majd azt mint megértük azt is hogy ma Pesten egy olyan bérkaszárnát építenek, ahol egy szobás lakások lesznek és minden két lakásnak lesz közös fürdő szobája.

A régi rómaiknak voltak külön szobáik ahol a betegek tartózkodtak. Plane a beteg rabszolgáknak meg volt a maguk külön terme. De ha nincs beteg szobánk és betegünk nagy betegünk van keressük ki neki a legnyugalmasabb, a legbarátságosabb, a legjobban szellőztethető szobát, amelyet könnyen lehet tisztán tartani. Távolítsunk el minden fölösleges butort vagy tárgyat, különösen olyanokat amelyek világosság rablók porfészek. Pl. a szőnyegek, függönyök és a csecebecsék.

Azzal azonban nincs az mondva, hogy a beteg szobát rideggé tegyük. Virágok, disznővények melyek a levegőt egészségessé teszik, egy — egy szép kép, óra stb. Azonban erős illatú virágot a beteg szobába tenni veszedelmes. Szembetegéknél a szobát be kell sötétíteni.

A szellőztetés a felsőablakoknál történik, hogy a beteget a hideg levegő vagy léghuzat ne érje, de szellőztetni feltétlenül kell, ezt nem lehet eléggé hangoztatni.

A fűtésnél figyelni kell a kellő hőmérsékletre.

A lázbeteg szobája hűsebb kell legyen mint pl. a vérszegényeknek. Nyáron valóságos kín a szegény betegnek a fogság a betegszobában, azért le kell hűlteni a levegőt és pedig a következő módon.

Az ablakokra nedves ruhát akasztunk, a padlót felmossuk és dézsában jeget tartunk a szobában.

Télen sem szabad a betegszobának tulságos melegnek lenni. Kerüldendő a szénnel való fűtés.

Az ágy ne legyen a fal mellett, mert gyakran lehetett hozzáférni a beteghez mikor az orvosnak vagy ápolónak arra szüksége volna.

Még az ágyat sem lehet rendesen megvetni.

A fiatal lány ha férjhez megy a hálószobája stilszerűen van berendezve, párnái legfinomabb tollal van töltve, selyem monogramos paplan selymes csipkés párnák tartoznak a kelengyéhez, de a betegágyra nem gondol senki, senki!

A betegnek legjobb a szellős vaságy melyet könnyen tisztíthatunk. Tollaspárna nem nagyon egészséges a betegnek.

Lószőrpárna hűsit, sőt takarni se takarjuk dunnával a beteget hanem gyapju takaróval.

A derekalj 3 részből álljon, hogy folyton váltaztathassuk és könnyen megfordíthassuk, mert folyton egyen fekszik gödör támad.

A kor előhaladottsága és találékonytsága sok olyat hozott forgalomba melyek a betegnek könnyebbséget, szórakozást szereznek.

Most vannak az ágy felé állítható és szétszedhető asztalok székek, olvasó állványok stb.

De csak a legtöbb embernek drága ezen dolgok beszerzése tehát aki ügyes és találékony másképp segít magán.

Pl. a beteg ülni kíván és nincs annyi párna, hogy azokkal feltámasszuk, oda teszünk egy felfordított széket.

Az asztalt az ágy fölött készíthetjük egy kurtább vasaló deszkából melyet két magasabb szék tart, vagy a szék alacsony középre teszünk könyveket.

Beteg gyerekek játszhatnak ilyen asztalon.

Gyakran fel akar ülni a beteg nyugtalan, és gyakran nincs vagy nem lehet mellette senki, de nem bír felülni ha nem támasztják vagy nem kapaszkodhatik valamibe, azon ugy segítünk hogy erős vastagabb spárgát a végét az ágy lábához kötöm a középsőrész a beteg előtt az ágyon hever.

Abba kapaszkodják a beteg kétkézzelel és képes felülni.

A legfontosabb a betegszobában a tisztaság.

A betegszobából száműzve a seprű, nedves ronggyal söprünk sőt a butorról és nedves ronggyal töröljük a port.

Szennyes ruhát még a nem ragados betegnél sem szabad a szobában tartani, de 10 percig, sem edényt használat után forró szodasvízzel kell kimosni, félve mindenkor a tovább terjesztő baktériumoktól.

Mosakodás fésűlködés naponkint szüksége a betegnél.

Ha tiszta ruhát adunk a betegnek kiméletesen járjunk el vele.

Ha ülni tud a beteg úgy könnyen ráadhatjuk az inget.

De ha gyenge úgy a következőképen járunk el.

Az inget felgyűrjük a válig aztán a karokat a fej mellé függőlegesen helyezük és így lehuzzuk a szennyest ugyan úgy hozzuk rá a tisztát.

Nagyon gyengéknél vagy nőknél kiknek mozdulni sem igen szabad hozzá nyitott inget adunk melyet aztán lassan a test alá tolunk.

Szükséges a betegnél a lázmérő, hogy tudjuk megbetegedésnél, hogy a láz emelkedésénél vagy esésénél orvosi vagy egyéb segélyre van a szükségünk.

Szükségesnek tartok ide csatolni néhány megjegyzést az ápolónők részére.

Türelem és sok türelem a fő a betegszobában melyhez szelidség és szeretet járuljon.

De azzal nincs az mondva, hogy a beteg minden türelmetlen, gyakran oktalan kívánságát teljesítsük.

A fő, hogy mindenkoron az orvos parancsait pontosan szóról teljesítsük.

A beteg gyomra is gyenge lévén enni sem szabad bármit.

Itt is az orvos parancsa a mérvadó, de tudnunk kell azt hogy a beteg csak könnyen eszmészhető ételeket ehetik.

Gyakran többet ér a háziszor mint a drága gyógyszerár, de azzal nincs az mondva, hogy az orvoshoz csak akkor forduljunk mikor a vénasszonyok minden csodaszerei hiábavalónak bizonyult. Annyi bizonyos, hogy a lázbetegnek ha szomjas, ne vizet, hanem citromos és málnaleves vizet adunk.

Ha gyomorrontás vagy emésztési zavar fordul elő jónak bizonyultak a kamilla tea az ezer jó fű, a különböző hashajtók pl. a keserű vizek, a szent Erzsébet pirulák a ricinus olaj stb.

Főfájásnál a hideg vizes borogatás a seilitz por.

Nagyon hasznos gyomor sőt torok fájásnál a Briznitz-féle borogatás, azaz először vizes ruhát tesszünk a nyakra vagy a gyomorra, amelyet aztán erősen lekötünk száraz ruhával.

Természetesen ez lefekvéskor történik, mert különben még meghűlhetünk.

A bekövetkezendő őszi nedves, esős napokra tekintettel, nem eléggé figyelgethető az ember arra hogy ovakodjunk a hűléstől mely rettenetes gyakran egy életén át kínzó betegségnek okozója.

A láb átnedvesedései az alsótest meghűlése veszedelmes, azért is kell az alsótestet mindig melegebben öltöztetni mint a mellet és a karokat.

A ki nagyon érzékeny a lég huzammal szemben és kénytelen olyan helyen járni, tegyen vattát a fülébe és olyan helyen ne álljon és ne beszéljen sokat.

Fülfájásnál langyos olajat csepegtetünk a fájó fülbe.

Fogfájásnál használ és áldott kamilla teával való öblögetés.

De ki tudná az embert arra a sok szükséges apróságra figyelmeztetni amelyek gyakran ha nem vétetnek figyelembe nagy baj a következmény.

A jó háziasszony a gondos feleség és anya ezeket az apró figyelmeztetéseket úgy gyűjti mint a jó féle konyharecepteket.

A jó tanács gyakran hasznos.

Az utolsó »Vajdák«.

Irta: DEL TORÓ

Nem valami híres oláh vajdákról lesz itt a vonal alatt szó, nem, csak a Vajda testvérekről.

Muzsikások voltak. Magyarul: cigányok és laktak egyrakáson a bajai »cigányvégben«. A bandájuk tizenkét emberből állott: mind Vajdákból tellett ki. Szép száí legények voltak egytől-egyig.

Az olajbarna arcukhoz kitűnően illett a szénfekete kórszakál. Daliás, hetyke alakjuk úgy festett az úri szalónokban mintha mindannyian montenegrói hercegek lettek volna.

Hát még a Vajda-lányok milyenek voltak? No, ember volt az a talpán, aki azoknak a szemefényét kiállotta!

Ugy csillogott azoknak a vastag, boltíves szemöldökeik alól a bogár szem, mint a tüzes istennyila!

A férfiak közül legjobban kezelte a »szárazfát« az öreg Vajda Ferkó, a Vajda Gyurka és az ifjabb Vajda Ferkó. Az első volt a primás, második a pikulás és a harmadik a gordonkás. Minden valamirevaló mulatságon a Vajdák bandája muzsikált. És nemcsak Baján, de az egész környéken.

Bácsorszáiban abban az időben ők vitték a főszerepet a muzsikálás terén.

Sőt ország hírű fürdőekben is sirva-rit a hegedűjük és ha bankókat nem is, de tapsokat bőven arattak mindenütt.

Egyszer, úgy emlékszem Amerikába is szerződtek őket. Kaptak is nemzetirojtos sárga bakancsot, piros nadrágot és zöld dolmányt.

Ugy néztek ki mint a régi verbunkosok. De csak a tengerig jutottak, ott megijedtek a tengeri betegségtől és hátat fordítottak az impreszariónak.

Hanem a hírük eljutott a jankeek országába és ez nekik elég volt. Nem vágyódtak a dollárok után mert itthon is volt fehér cipő meg slüt malacz bőven . . .

Ők is úgy gondolkodtak, hogy: Mindenütt jó, de legjobb otthon!

Hát otthon kedve szerint vigadott is a városi arany ifjuság:

A Vojnicsok, Jankovicsok, Latinovicsok, Pilaszánovicsok, mindig virtuskodtak.

A dzsentrí vérük hevítette a keblüket.

Persze, hogy ilyenkor a bankó nem maradt a szabunkben!

A hegedűkre ragasztották piros borral, mert hát ott szebb fotografiát mutatott az az angyalos papiros, mint a zsinóros magyar dolmányban. De nem maradtak hátrább tőlük az Ódry Zoltának, Csupor Gyulák, Dömötör Zuárdok, Szakállók, Radányok Lengyel Bandik és a jó Isten tudná hogy a bajai fiatalságnak még hány életrevágyó daliája?

És hát az »öregek« se nézték összetett kézzel olyankor a csillagokat amikor a Vajda Ferkó uri kezében megrándult a nyírtyú és azt sirta: . . .

»Cifra szűröm a tanúja, hányszor voltál a vállamra borulva!«

Bizony nem egyszer történt meg hogy az »Arany bárány« és az »Oroszlán« falai, vagy a »lőkert« csillogó termei visszhangzottak a pajkos jó kedvtől, meg a cigány muzsikájától. Három napig is eltartott ilyenkor a dórídó, igazi bácskai szokás szerint. A flaskók durrogtak a poharak recsegték és a fuvola ezüst hangja rikatta a magyart. Mert az mindig sirva-vigadott!

Nem egyszer történt meg, hogy a Vajda Gyurka »pikulájából« itták az isteni nektárt, máskor meg úgy megtömték a pikulát »zöldhasú bankókkal, hogy az a »jóság« szuszogni se tudott. Hej! jó világ volt akkor cigányra úrra egyaránt. Dült az »élet« a hambárból. Adott az Isten bort, búzát, barackot, ta kafarkú malacot . . .

De most? . . . Eh, jobb erről nem beszélni! . . .

Akkor még nem ültek festettképi kasziros frajlák velenzei tükör előtt a trónuson, akik ingyen árulták a csábító csókokat és pénzért a bűnös szerelmet, be nem ám, hanem a »korcsmárosné kőkényvirág« maga adta oda a legjobb borát és szeretettel, kedvesen koccintott is az urfiakkal a hazáért. Ilyenkor aztán a Ferkó gyerek »mesterkedte el« gordonkáján olyan szívhez szólan ezt a nótát: »Nézz rózsám a szemembe. — Mit olvasol belőle? . . . hogy a mulató dzsentrí fölkapta sampányeros üveget és örömeiben -bujában végigpermetezte pezsgővel a pirosszemű leánderokat a fehérszemű kaktuszokat. Megadta a választ a notára, de ebből a szép korcsmárosné is értett valamit.

Hát bizony akkor nagyban járta a mulatság. Mért ne? Ha a pesti gavalléroknál megvolt a maguk Rác Palija, Patikáriusa Bokája a »szárazfája« a Komlóban, Beleznaiban, meg a Zrínyiben sirta el a világhírű búsmagyar nótákat, mért ne lehetett volna meg a bácskai gavalléroknak is a maguk Vajdája?

Megvolt. Hiszen, ha Vajda Ferkó rázendített arra a búbanatos nótára: »Lehullott a rezgő nyárta ezüstsínű levele . . . vagy mikor ezt a szívet simogató szerelmi nótát cifrázta: »Repülj fecském ablakára« . . . akkor egyszerre olyan csend honolt Bacchus birodalmában, hogy még a légy zümmögése is menydörgésnek tűnt föl, a mulató vigadó ember meg lehajította a fejét az asztalra és gyémánt gyöngyöket hullatott a szeméből.

De nem kisebb virtuóziással húzta a banda: »Az Alföldön halász legény vagyok én« . . . »Kidőlt a fa mondulástól« . . . »Kalapom szememre vágom« . . . stb. szívet-lelket gyönyörködető nótákat.

Abban az időben kapott szárnyra Rác Palinak a híres jogászcsárdása is: »Rác Palinak hegedűje« . . . Ez után a nóta után meg a fiatal diákság lelkesedett úgyannyira, hogy képes lett volna lehozni ez égről a csillagokat is, mikor erre a nótára gyűjtött rá Vajda Ferkó. Ez igazán gyűjtött a fiatal szívekben! Hanem a czimbalmos se volt utolsó gyerek a bandában. Mikor azt a régi, kedves bajai nótát verte ki a czimbalmán szólóban hogy: »Cigány asszony sátora« . . . akkor még a »nagyfejű« urak is ráborultak a »szerszámjára« és talán meg is csókolták azt a halaványbarna homlokát, amely alatt úgy ugráltak ilyenkor a szénfekete szemei, mint a meggyújtott rakétából a sustorogó tűzescsillagok . . .

Igy, levélhulláskor, rózsahervadáskor sokszor eszembe jut a Vajdáék bandája, mert, mi tagadás benne-hébe -hóba magam is szomorkodtam a hegedűjük mellett. Talán volt is rá okom. De eszembe jut azért is, mert azóta se szomorkodtam cigány hegedűje mellett olyan igazánból! És eszembe jut még azért is, mert olyan szép egyetértést, ösztetartást még nem láttam soha cigányban mint amilyen a Vajda testvérek közt volt. Sértette volna az úri becsületüket, ha csak tréfából mondták volna is egy másnak: — A hideg: aki leli; a nyavalya: aki töri; a devla: aki üti; a kórság: aki rázza . . . ezt a morét! No, hogy még í is cigány?! . . .

Hát nem mondták, hanem ha egyik — másik meglejtkezett volna magáról a borközi állapotban, — azt szépen csitították észrevétlenül elhallgatták, de nem ütötték be a fejét. Mindig megőrizték azt a nymbust, ami a cigányt közelebb hozza az urakhoz. Ilyenek voltak a bajai Vajdák. Húzták a nótákat úgy ahogy a szívekben érezték: melegen, tüzesen, cifrázták úgy, ahogy kotta nélkül a lelkük nótafájáról megtanulták.

Hát, bizony, ez régen volt. Dült még akkor az »élet« a hambárból adott az Isten bort, búzát, barackot tarkafarkú malacot . . . Muzsikaszó mellett jött akkor a gyermek a világra, muzsikaszó mellett lépett az ifjú a pap elé a jegyesével és muzsikaszó mellett dübörgött a száraz hont a sirgödörbe . . .

HIREK.

Emléknep. Kegyeletes módon ünnepelte Palánka községe pénteken délelőtt a bihácsi csata 28 - ik évfordulóját. Délelőtt istentisztelet volt a r. k. templomban az emlékezetükre

Halálozás. Grams Ignác a M. F. T. R. éveken át volt ügynöke vasárnap 58 éves korában elhunyt. Temetése 4 - én volt a közönség nagy részvéte mellett. Legyen a föld neki könyű!

Emléknep. E hó 7 - én szomorú emléknepja volt községünknek. Huszonégy évvel ezelőtt 1882 ben agyonlőtte Salamon Károly csendőr szolgálati fegyverével hat személyt u. m. Kohn Adolfot és könyvelőjét Schwarz Steinbach, Nadherny, Wolfnét és végül önmagát végezte ki. A könyvelő a kapun keresztül át lett lelőve. A golyólyuk még látható Kohn Mór kapuján.

Szerencsétlenség. Mult hét szombatján szerencsétlenség történt kint a Csikótelepen. Ugyanis a cséplés közben egy fiatal munkás vigyázatlansága folytán bekerült a dobba és a lábát teljesen letépte, vérmérgezés következtében belehalt sebeibe.

Kigyó az uri utcában!! Még pedig eleven kigyót fogtak csütörtökön a fiúk az uriutcában világos nappal. Maholnap nemcsak kigyók de farkasok is tanyát ütnek Palánka ezen büszke nevezetes utcájának mocsaraiban.

Hítváltozás. Mint értesülünk, Palánkán 100 keresztény család rövid idő alatt az evangélikus vallásra tér át.

Mikor a pap nem temet. Bácsszentta-

másról írják: A napokban a bácsföldvári vásárról hazajövet egy Szatiri Lajos nevű ember hirtelen rosszul lett és néhány perccel múlva meghalt. Egyik veje a paphoz ment és lefizette a temetési költségeket. Szabó Árpád káplán azonban kijelentette, hogy nem temetheti el Szatirit, mert nem gyónt meg és mert tizenkét évig vadházasságban élt a feleségével. Hiába volt minden, Szatirit papi segítség nélkül kellett eltemetni. A koporsó felett Kuszli Imre tartott gyászbeszédet. A halottas menet a Mértékleteségi Egylet dalkisérete mellett vonult ki a temetőbe. A káplán eljárása olyanynyira felháborította a községi lakóit, hogy egy iparos rögtön bejelentette a római katolikus egyházból való kilépését és valószínű, hogy még egy egész sereg ember követni fogja.

Kiállítás Baján. Bajáról jelentik: a védegyelet legutóbb megtartott választmányi gyűlése elhatározta, hogy október havában kiállítást rendez oly ipari termékekből, a melyek Baján nem készülnek, de a melyek a bajai kereskedésben kaphatók. Ezen kiállítás célja a fogyasztó közönségnek bemutatni, hogy mit és hol kaphatni a hazai termékekből, amit eddig nagy részt külföldit fogyasztott, hogy azután lássa minek vásárlásával szolgálhatja a hazai érdeket; továbbá a kereskedőkben nemes versenyt kelteni törekszik, hogy a hazai termékeknek minél nagyobb mennyiségben való tartásával magukhoz vonják a vevőket. A kiállítás elnökségét dr. Rajk Aladár, titkárságát Huzják Lukács vállalta el. A rendezése egy

kis és egy nagy bizottságot alakított a válaszmány, védőül pedig Ambrozo viss Lajos főispánt határozta felkérni.

100 darab
finom
cigaretta hüvely
10 krajcár

Kapható Csernicsek
Imre könyvnyomdája,
papir- és könyvkiadó
üzletében Palánkán,
Főutca 28l. Főutca

Schwarz Gy., Palánka

Fő-utca Franz József-féle házban.

Hauptgasse im Franz Josef'schen Hause.

- uri-, női és gyermek cipő-raktár. — Női- és férfi-divatruház -
Herren, Damen u. Kinder-Schuhwaren-Lager. — Herren & Damen Modegeschäft

Ajánlja a közeledő

- őszi- és téliidényre -

nagy választéku raktárát

: a legujabb árukból :

a legjobb minőségben a legszigorubb szabott áron.

Empfielt zur Herrannahenden

: Herbst- und Winter-Saison :

sein reichsortirtes Lager

NEUESTER WAREN

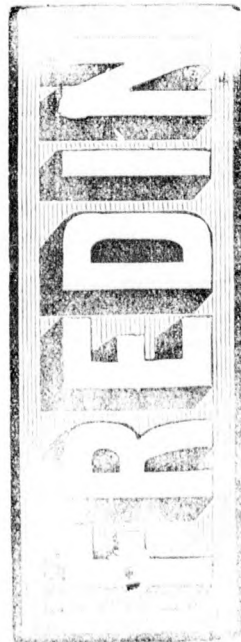
in solider Qualität zu streng soliden festgesetzten Preisen.

Cipők a legjobb minőségben.

Schuhe in Besten Qualität.

KIVANJON CSAK

Selle & Kary-féle

legjobb tisztító-szert

minden finomabb cipőhöz, sárga v. fekete.
Könnyösen ajánlható boxalla, oscarin,
chevreux és lakkeipőhöz.

WIEN, XII I.

Csernicsek Imre könyvnyomdája, Palánka.

Csernicsek Imre

: könyvnyomdája, könyv- és papirkereskedése :

Palánka, Fő-utca 281.

Mindennemü nyomtatványok
gyors és pontos elkészítése.

Mindenféle üzleti könyvek raktára

Iskolai szerek nagy választékban!

Mig a készlet tart, **18 koronaért 100 kilónként**
kapható nálam

-- Diószeghi vetőmag buza --

Kísérletileg beigazolt tény, hogy a diószeghi buza legbővebben termő féleség. Megdülés ellen ellentállóbb, rozsdával szemben szintén nagyobb ellentálló képességet tanusít más buza féleségnél. Fagy álló képessége pedig igen nagy

Wighart Ernő, földbirtokos Kula.

Anzeige.

Gefertigte offerriere dem p. t. Publikum
meine **Ringofen Ziegl Waare, hoch**
prima Qualität, zu den billigsten Preisen

Hochachtungsvoll
Heil Péter Palanka.

Geschmackvolle, elegante und leicht ausführbare Colletten.

WIENER MODE

mit der Unterhaltungsbeilage „Im Boudoir“ jährlich 24 reich
illustrierte Seite mit 48 farbigen Modebildern, über 2400 Ab-
bildungen, 24 Unterhaltungsbeilagen und 24 Schnittmusterbogen.

Vierteljährlich: K 3.30 = Mk. 2.80.

Gratisbeilagen:

„Die praktische Wiener Schneiderin“

und

„Wiener Kinder-Mode“

mit dem Beiblatt

„Für die Kinderstube“

sowie

„Schnittmusterbogen“.

Schnitte nach Maß. Als Begünstigung von belonne em
Werte liefert die „Wiener Mode“
ihren Abonnentinnen Schnitte nach Maß für ihren eigenen Bedarf
und den ihrer Familienangehörigen in beliebiger Anzahl täglich
gegen Erlag der Spesen von 30 h = 3 Pf. unter Garantie für
taffelloses Paffen. Die Anfertigung jedes Collettes wird durch
jeder Dame leicht gemacht.
Abonnements nehmen alle Buchhandlungen und Postanstalten sowie
der Verlag der „Wiener Mode“, Wien 62, Sumpendorferstraße 87,
unter Beifügung des Abonnementsbetrages entgegen.

Mielőtt bármiféle nyomtatványt rendel, kérjen
tőlünk árajánlatot

Csernicsek nyomda Palánka.